

เทศน์เช้า วันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๓

พระอาจารย์สงบ มนฺตสนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

คำว่าฟังธรรม.. ฟังธรรม เห็นไหม ฟังธรรมของเรานี้เราเข้าใจกันไป แล้วผู้ที่เข้าใจไม่ถึง คำว่าเข้าใจไม่ถึง เขาว่าธรรมะเป็นธรรมชาติ... ธรรมะเป็นธรรมชาติ หลวงตาท่านก็พูดอยู่นะว่าธรรมะเป็นธรรมชาติ แต่ท่านพูดเป็นครั้งเป็นคราว พูดเพื่อแบบว่าเวลาสอนเด็กๆ ก็คือว่าคนเราให้มีจุดยืนนะ แต่ท่านไม่ได้พูดถึงผู้ใหญ่

ธรรมะเป็นธรรมชาติ... ธรรมะเป็นธรรมชาติ แล้วเป็นธรรมชาติขึ้นมาคนเข้าใจไปไม่ถึง ธรรมชาติมันเวียนไป ธรรมชาติตามความเป็นจริงของผู้ที่รู้เห็นตามความเป็นจริง มันเป็นอย่างนั้นจริงๆ

แต่ของเรานี้ธรรมชาติๆ เราอ้างว่าธรรมชาติ เราไปคิดว่าธรรมชาติ แต่ตัวเราเราหลบหลีกตัวเองไว้ มันก็เลยที่ธรรมชาติกับเราเป็นคนละอันกัน แต่ถ้าเป็นความจริงขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ความจริงของครูบาอาจารย์นะ คำว่าธรรมะเป็นธรรมชาติ เพราะสังขารมันเป็นอย่างนั้น แล้วตัวเราเองมันก็ชำระล้างไป นี่เราว่าธรรมะเป็นธรรมชาติ แล้วเราวางอยู่.. เราวางอยู่กับธรรมชาติ แล้วเราไม่ยอมให้เป็นไปตามนั้น

ถ้าเป็นธรรมชาติ เวลาธรรมชาติมันเปลี่ยนแปลง เราก็ต้องยอมรับความเปลี่ยนแปลงสิ เวลาอะไรเปลี่ยนแปลงขึ้นมา เวลามันหมุนไปตามวัฏฏะของมันทำไมเราทุกข์ร้อนล่ะ ทำไมเราไม่พอใจล่ะ ดูสิเวลาเราเกิดอายุฝนต่างๆ เวลาอายุฟ้าคะนองนี้มันเดือดร้อนกับใคร ฝนตกต้องตามฤดูกาล เวลาหน้าแล้งก็แล้งตามธรรมชาติของมัน มันไม่เห็นเสียใจจิตใจไปกับใครเลย นี่ไง มันไม่มีความรับรู้สึกไปกับใคร

แต่เรานี้นำท่วมก็เสียใจ เวลาหน้าแล้งขึ้นมา ทำการเกษตรไม่ได้ก็เสียใจ นี่เสียใจแล้วถ้าเป็นธรรมชาติ... ธรรมชาติเสียใจทำไมล่ะ ธรรมชาติทุกข์ร้อนทำไม แล้วถ้ามัน

เป็นธรรมชาตินี้ทุกขร้อนทำไม... นี่ใจมันผูกกันไปอย่างนี้ แล้วเขาบอกว่านี่ทำให้สังขม สะเทือน

ในประเพณีวัฒนธรรมของพุทธศาสนานะ... พุทธศาสนา เห็นไหม นี่ศีลธรรม ! มันจะซัดซากศพเข้าหาฝั่ง ความสกปรกอยู่ในน้ำทะเลนั่นไม่ได้ ถ้าความสกปรกอยู่ในน้ำทะเลนั่น น้ำทะเลมันจะพัดสิ่งต่างๆ เข้าฝั่ง

ฉะนั้นในสังขมของพระเรานะ สังขมของชาวพุทธบอกว่า “ใครทำดีทำชั่วนี้มันเป็นเรื่องของเขา ศีลธรรมกับเวรกรรมมันจะให้ผล เขาจะได้รับเวรรับกรรมของเขาเอง เราไม่ควรจะออกมามีปัญหากัน” แต่ที่เราไม่ได้ออกมามีปัญหา เพียงแต่ว่าความซึ้งลึกซึ้งคิด ไง เวลาไปแสดงธรรม เห็นไหม เวลาไปแสดงธรรมมันก็ต้องแบบว่า... หลวงตาท่านพูดเองนะ “นี่เวลาแสดงธรรมไม่มีการลูบหน้าปะจมูก... จมูกใครยื่นมาขาดหมด”

ความจริงคือความจริง มันก็พูดความจริงสิ แสดงธรรมมันต้องพูดความจริง แต่ที่พอแสดงธรรมพูดความจริงขึ้นมา บอความจริงอันนี้มันไปขัดแย้งกัน... มันขัดแย้งกัน แต่ความจริงก็ต้องเป็นความจริง

ฉะนั้นถ้ามันขัดแย้งกัน มันต้องมีอันหนึ่งจริง อันหนึ่งปลอมสิ !

ถ้าอันหนึ่งปลอม.. แล้วเราจะเข้าสู่สู่จะความจริง มันก็ต้องหาความจริงใช้ไหม ถ้าหาความจริง ถ้าคนชี้นำยังชี้ความจริงไม่ได้ แล้วคนปฏิบัติมันจะปฏิบัติเข้าสู่ความจริงได้อย่างไร ในเมื่อผู้ชี้นำความจริงยังชี้นำความจริงไม่ถูกเลย แล้วมันจะเอาความจริงมาจากไหน ถ้าเอาความจริงกับความจริงแล้วมันจะขัดแย้งกันไปได้อย่างไร

แต่ถ้าความจริงมันไม่ขัดแย้ง เห็นไหม เหมือนกันเลย ทุกอย่างเหมือนกัน.. เหมือนกันแล้วขัดแย้งทำไม เหมือนกันมันต้องลงในรอยเดียวกันสิ เหมือนกันทำไมมันมีปัญหาละ มีปัญหาขึ้นมาเพราะมันไม่เป็นความจริงไง ถ้ามันไม่เป็นความจริง ถ้าท่านเป็นสุภาพบุรุษต้องยอมรับสิ

ศีล ! ศีล เห็นไหม คือไม่มุสา...

ตัวเองนี่รู้! ในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตัวเองนี่รู้! ใครทำดีทำชั่วตัวเองนี่รู้ก่อนเพื่อน ตัวเองคือผู้ทำนั่นแหละรู้ก่อนเพื่อนเลย ถ้ารู้ก่อนเพื่อนแล้วทำไมไม่แก้ไข ถ้ามันแก้ไขแล้วมันจะเหมือนไปได้อย่างไร

คูสิเวลาหลวงปู่มันท่านฝึกหัดลูกศิษย์ลูกหามา เห็นไหม หลวงปู่ขาว หลวงปู่แหวน ต่างๆ ครูบาอาจารย์นี้เป็นธรรมทั้งนั้นเลย แล้วมีอะไรขัดแย้งบ้าง คูสิเวลาหลวงปู่ไปหาหลวงปู่แหวนมันมีอะไรขัดแย้งบ้าง เห็นไหม เวลาหลวงปู่แหวนท่านพูดเลย “มหา มีอะไรให้ค้ำมา... มหา มีอะไรให้ค้ำมาเลย”

หลวงปู่ว่า “ผมไม่ค้ำหรือครับ ผมหาความจริงอย่างนี้!” หาความจริงอย่างนี้ เห็นไหม ถ้าเป็นความจริงมันไม่มีขัดแย้งกันเลย มันขัดแย้งตรงไหน...

เวลาฟังก็ฟังการแสดงออกนี่ไง เวลาแสดงธรรมนี่แหละ เวลาแสดงธรรมมันจะบอกออกมาจากใจ ถ้าไม่รู้ก็คือไม่รู้.. สิ่งที่มีปัญหาอยู่นี้ไม่ได้เกี่ยวกับพระไตรปิฎก ไม่ได้เกี่ยวกับพุทธพจน์.. ไม่เกี่ยว ! ไม่เกี่ยวกับพระไตรปิฎก ไม่เกี่ยวกับพุทธพจน์ ไม่เกี่ยวกับสิ่งใดๆ เลย

มันเกี่ยวกับ “เป็น” หรือ “ไม่เป็น”, “รู้” หรือ “ไม่รู้” เท่านั้นเอง !

ถ้าไม่รู้.. พุทธพจน์ก็คือพุทธพจน์ นี่ความจริงก็คือความจริง แต่คนพูดมันพูดผิด ! เวลาพูดผิด เห็นไหม ที่ว่า “จิตไม่ต้องแก้ไขมัน จิตดูไปแล้วมันจะเป็นไป” นี่มันขัดแย้งแล้วทำไมหลวงปู่คุณย์ไม่ขัดแย้งละ หลวงปู่คุณย์ไม่ขัดแย้งเพราะอะไร..

“คิดเท่าไรก็ไม่รู้ ต้องหยุดคิด ! แต่การหยุดคิดนั้นก็ต้องใช้ความคิด”

นี่ไง ! นี่ท่านบอกให้ดูจิต.. ดูจิต แต่ท่านบอกว่า “การหยุดคิดก็ต้องใช้ความคิด” แต่พวกลูกศิษย์บอกว่า “ให้หยุดเลย.. หยุดตายตัวเลย... ห้ามคิด ! ห้ามคิด ! ห้ามคิด !”

นี่มันขัดแย้งกันตรงนี้ ! มันขัดแย้งกันที่ “ห้ามคิด !” ถ้าห้ามคิดแล้วมันเกิดปัญญาได้อย่างไร แต่หลวงปู่คุณย์ท่านพูดเองว่า “คิดเท่าไรก็ไม่รู้.. ต้องหยุดคิด ! แต่การหยุดคิดนั้นก็ต้องใช้ความคิด ! ก็ต้องใช้ความคิด !”

มันไม่ขัดแย้งหรือคนเป็นนะ.. ถ้าเป็นไม่ผิด ! เป็นนี้ถูกหมดเลย ! “คิดเท่าไรก็ไม่รู้ต้องหยุดคิด การหยุดคิดก็ต้องใช้ความคิด !”

แต่คนที่ไม่เป็นนะเขาบอก “ต้องหยุดคิด ! ห้ามคิด ! คิดไม่ได้ ! คิดตกไปสู่กิเลส ! คิดไม่ได้ ! คิดไม่ได้” ก็ขอนไม้ไผ่ ! ก็ขอนไม้... พุดอย่างนี้หมด ! พุดอย่างนี้หมด

มันอยู่ที่ “เป็น” หรือ “ไม่เป็น”

มันไม่ได้อยู่ที่พระไตรปิฎก ไม่ใช่อยู่ที่ครูบาอาจารย์ ไม่ใช่อยู่ที่ใครผิดหรือ ใครถูก มันผิด ! ถ้าคนพูดมันผิด มันผิดมาตั้งแต่ที่มันผิด เห็นไหม

ทีนี้เขาบอกว่าพระอย่าทะเลาะกัน.. มันไม่ใช่ทะเลาะกัน มันเหมือนกับในสังคมนี้เห็นไหม คู่มืออย่างเขย อย. เขาตรวจสอบอาหารอยู่ตลอดเวลา อาหารที่เป็นพิษนี้เขาตรวจสอบนะ เขาจับนะ มันทำให้ประชาชนเกิดโรคร้ายไข้เจ็บ

นี่อาหาร.. ยาหม้ออายุ.. ยาปลอม.. ยาต่างๆ เขาไม่ให้เข้าท้องตลาดนะ แต่ ! แต่เขาก็พยายามเข้าท้องตลาดกัน เพราะต้นทุนมันต่ำ ! ต้นทุนมันต่ำแล้วเวลาได้กำไรนี่มหาศาล แต่เวลาคนเอาไปใช้นี่จะเป็นพิษเป็นภัยหมดเลย

แต่ถ้าเป็นยาจริงนะ... เป็นยาจริงนะ เป็นยาที่เป็นประโยชน์กับสังคม นี่เขาทำวิจัยนะ ทำวิจัยแล้ว ทำวิจัยอีกนะ พอวิจัยได้ตัวยามาแล้วนะจะใช้กับมนุษย์ก็ไม่ได้ กลัวมันเป็นพิษเป็นภัย ต้องไปทดลองกับสัตว์ก่อน ว่าทดลองกับสัตว์แล้วนี่มีผลข้างเคียงไหม ทดลองกับสัตว์เสร็จแล้วก็ต้องมาทดลองกับมนุษย์ ทดลองกับมนุษย์ผู้ที่อาสาสมัคร ทดลองยานั้นก่อน พอทดลองยานั้นเสร็จแล้วนะเขาถึงเอาออกมาใช้ เห็นไหม นี่ อย. รับประกัน

นี่ก็เหมือนกัน เวลาแสดงธรรม... แสดงธรรม มันก็ต้องพิสูจน์กัน ! พิสูจน์กันเห็นไหม นี่เข้ามาท้องตลาดแล้วมันทำให้สังคมเสียหายหมดนะ มันทำให้ประชาชนนี้ได้แต่สารพิษ แล้วมันทำไปนี่ คู่มือเสียกระทั่งเศรษฐกิจ... เสียทั้งสุขภาพร่างกาย... เสียทั้งชีวิต... เสียหมดเลย !

แล้วว่า “พระอย่าทะเลาะกัน... พระอย่าทะเลาะกัน” ไม่ได้ทะเลาะกัน ! ไม่ได้ทะเลาะกัน ! แต่สิ่งที่แสดงออกมานี้มันใช่หรือไม่ใช่ ถ้ามันไม่ใช่ก็คือไม่ใช่ ถ้ามันบอกว่าใช่ มันเหมือนกัน แล้วมันเหมือนกันอย่างไรละ...

เวลาเหมือนก็บอกว่ามันเหมือนกันอย่างไร มันเริ่มต้นขบวนการอย่างไร ยานี่เขาวิจัยกันอย่างไร ส่วนประกอบมันเป็นอย่างไร พอส่วนประกอบแล้วออกมาใช้ประโยชน์นี้ได้ทดสอบมากับอะไร มันมีผลข้างเคียงอย่างไร

นี่ก็เหมือนกัน เวลาทำสมาธิพุทโธ พุทโธนี้ ถ้าพุทโธไม่ได้... พุทโธไม่ได้คือ จิตนิสัยมันเป็นไปไม่ได้ เห็นไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงบอกว่า “กรรมฐาน ๔๐ ห้อง” มรณานุสติ คือคิดถึงความตาย ! คิดถึงความตาย... นี้พุทธานุสติ เทวตานุสติ เห็นไหม ทำได้หมดแหละ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงวางไว้หลากหลายเพราะอะไร เพราะว่ายามันต้องเฉพาะโรค แล้วโรคมันแตกต่างกันหลากหลาย ถ้าโรคมันแตกต่างกันหลากหลาย ธรรมะก็แตกต่างกันหลากหลาย แต่ผลของมันคือต้องการให้หายไข้ไหม

นี่ขบวนการของยา ถ้าเรากินยาเข้าไปแล้ว ขบวนการของยาที่มันรักษาโรคนี้มันต้องเข้าไปฆ่าเชื้อโรคต่างๆ นั้น.. ขบวนการของการกระทำ ขบวนการของมันต้องมีศีลสมาธิ ปัญญา.. มันต้องมีความสงบของใจ มันต้องมีการกลั่นกรองของมัน มันมีเหตุมีผลของมัน ! มีเหตุมีผลของมัน มีการกระทำของมันขึ้นมา

นี่มันมีการกระทำของมันขึ้นมา... นี่เงเวลายามันให้ผล เห็นไหม นี่เขาได้ตรวจสอบ เขาได้วิจัยของเขา แต่บอ “เหมือนกัน.. เหมือนกัน กินเข้าไปก็หาย.. กินเข้าไปก็หาย” แล้วถ้ากินเข้าไปแล้วมันตายนี้ใครรับผิดชอบล่ะ กินเข้าไปแล้วตายก็เป็นกรรม... ก็เป็นกรรมของคนกิน เพราะเขาก็สร้างกรรมของเขา

นี่มันเป็นเรื่องนามธรรมไข้ไหม เป็นเรื่องของกรรม แล้วเราก็เชื่อกันว่าสิ่งนั้นเป็นกรรม... สิ่งนั้นเป็นกรรม

มันเป็นกรรม ! แต่การกระทำ นี่กำ-แบแล้วมันก็ออก เห็นไหม นี่กรรม ! กรรมเก่า กรรมใหม่มันก็พูดเรื่องกรรมนี้แหละ แต่ถ้าพูดเรื่องกรรมแล้ว ถ้ากรรมแล้วนี่กรรมดี

ละ.. กรรมดีกรรมชั่วละ.. นี่เห็นไหมเป็นหรือไม่เป็น ผู้ที่กระทำผู้ที่รู้ที่มันรู้ของมันได้ ถ้า
รู้ของมันได้ เห็นไหม

เราแสวงหากันตรงนี้นะ เราแสวงหาความจริงขึ้นมา คูสติเดี๋ยวนี้เวลาเขาพักผ่อน
กัน อู้อู.. ไปเขาใหญ่ อากาศดีที่สุดในโลก... ทุกคนเวลาพักผ่อนนี้ต้องหาอากาศบริสุทธิ์
นะ ต้องหาวิวทิวทัศน์ที่สวยงามนะ

นี่ขนาดไปพักผ่อนนะ แล้วนี่เรามาพักใจเราละ เราจะหาอะไรที่ดีที่สุดเพื่อหัวใจ
ของเรา สิ่งใดมันเป็นประโยชน์กับเราเห็นไหม ขนาดอากาศเรายังแสวงหา เรายังต้องการ
ความบริสุทธิ์ของมัน แล้วเวลาสังฆกรรมละ...

พุทธพจน์นี้ถูกต้อง ! พุทธพจน์นี้เราไม่เคยเถียง ไม่เคยขัดแย้งพระไตรปิฎก ไม่
เคยขัดแย้งเลย แต่อันนี้เป็นมันบิดเบือน.. มันบิดเบือน มันฉ้อฉล มันทำให้สิ่งนั้นไม่
ตรงสู่ความจริง แต่ถ้าเป็นความจริงนะ สิ่งที่เป็นความจริงก็คือความจริง ความจริงมัน
เป็นความจริงอยู่แล้ว แล้วเราปฏิบัติขึ้นมาตรงกับความจริง พอเราเข้าไปแล้วมันอัน
เดียวกันไป

คนที่เข้าไปสู่ความจริง แล้วเอาความจริงอันเดียวกันกับทฤษฎีนั้น อันเดียวกันกับ
สังฆกรรมอันนั้น ใครจะไปค้านอันนั้นได้อย่างไร.. เพราะเราไม่ค้านอันนั้นอยู่แล้ว อันนั้น
คือเป้าหมายใช่ไหม แต่เวลาคนชี้ถึงเป้าหมายนี้ เราเข้าสู่เป้าหมาย เรามีการกระทำขึ้นมาสู่
เป้าหมายนั้น

เขาบอกว่าเป้าหมายคือเป้าหมาย แต่เขาอ้อมไปนะ ลงทะเลไปนะ แล้วบอกจะเข้า
สู่เป้าหมายนั้น... มันเป็นไปได้หรือ ! มันเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ นี่ไง พอสิ่งที่เป็นไป
ไม่ได้ เรารู้ว่านี่คือไม่เป็น... ไม่เป็นคือวิธีการเข้าสู่เป้าหมายนั้นผิดพลาด

แต่ถ้าเข้าสู่เป้าหมาย นั่นก็คือเป้าหมายใช่ไหม เขาเอาเป้าหมายมาพูด แต่วิธีการ
บอกว่าเข้าสู่เป้าหมายนั้นมันบิดเบือน มันไม่เป็นความจริง พอมันไม่เป็นความจริงขึ้น
มาแล้วนี่เขาบอกว่า เออ ! สิ่งนี้มันเป็นเวรกรรมของเขา

คำว่าเป็นเวรกรรมของเขา... ใจ ! มันเป็นเรื่องของเขา แต่มันก็สังเวชใจ มัน
สังเวช เห็นไหม สิ่งใดเป็นการสังเวช สิ่งใดที่เราชี้ถึง คูสติอย่างเช่นเด็กเวลาการศึกษาของ

ชาตินะ การศึกษาของชาติเขาว่าล่าหลังมาก เพราะการศึกษาของชาติของเรานี้มันพุดกัน แต่ปาก แล้วการศึกษาของชาติ... คำว่าชาติ นี้มันเป็นชนกลุ่มใหญ่ คนดีคน ๒ คนนี้มัน ขยับเคลื่อนไปไม่ได้ มีคนคืออยู่คนหนึ่งมันเข้าไปในกระแส แล้วกระแสก็กลืนหมด เห็น ไหม

นี่การศึกษาของชาติ มันต้องมีเป็นนโยบาย มันต้องมีผู้นำที่ดี แล้ววางการศึกษา ของชาติให้เด็กมันมีความเข้มแข็งในการศึกษา พอมีความเข้มแข็งในการศึกษาแล้ว ประเทศชาติมันจะเจริญ.. เจริญด้วยปัญญา ! ปัญญา มันจะเจริญขึ้นมา นี่เพราะการศึกษาที่ เข้มแข็ง นี่มันต้องมีรัฐบุรุษ คือผู้ที่เสียสละ... ผู้ที่เสียสละทำให้ชาตินี้เข้มแข็งขึ้นมา ให้ เด็กมันมีหลักการของมัน อย่าให้มันไปเชื่อสิ่งใดๆ โดยง่ายๆ แล้วให้มีหลักเกณฑ์ของเขา

นี่คนที่มมีปัญหา เห็นไหม คนที่มีปัญญาก็การปกครองได้ยาก การปกครองคนที่ มีปัญญา มันอยู่ที่ความเจตนาบริสุทธิ์ใจ ถ้าเรามีความบริสุทธิ์ใจ เราใช้ความบริสุทธิ์ใจ ของเรา ผิดถูกมันต้องรับกันด้วยเหตุผล นี่สิ่งที่เป็นเหตุผลนะ แม้แต่เด็กนี่คู่มือเดียวกันนะ

“นักเรียน.. นักเรียนอย่าดูคบหรีนะ” แต่ครูดูคบๆ เลย

เด็กก็ว่า “แล้วทำไมครูดูคบได้ล่ะ”

“ก็ครูเป็นผู้ใหญ่แล้ว นักเรียนเป็นเด็กยังห้ามคบคอยู่”

แล้วก็บอกว่ามันเป็นพิษ ! เป็นพิษ ! เป็นพิษแล้วครูดูคบทำไม

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่เป็นการศึกษาเนี่ย ถ้าผู้ใหญ่มีหลักมีเกณฑ์ขึ้นมา นี่มันเป็น ประโยชน์กับชาติบ้านเมือง.. นี่ผู้นำที่ดีไง ! ที่ว่าการศึกษาๆ นี้ดูดีภาวะ..

นี่ถ้าถึงที่สุดแล้วละ ถึงที่สุดนะ “ธรรมของผู้ปกครอง” เห็นไหม

ถ้าถึงที่สุดนะ เราช่วยเหลือเขาเต็มที่แล้ว คู่มือประเทศชาติไหนก็แล้วแต่ที่เจริญ เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว เขาก็มีคนจนของเขา เขาก็มีคนที่ยกสำรวจ คนที่ไม่ได้ขึ้น ทะเบียนของเขา เขาก็มีความทุกข์นะ มันไม่มีสิ่งใด ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ในโลกนี้ ! แต่ส่วนใหญ่ การกระทำที่มันเป็นประโยชน์แล้ว เราต้องทำความเป็นประโยชน์นั้น แต่ถ้าบอกว่า ต้องเป็นอย่างนั้น ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์

ประเทศอเมริกา ประเทศญี่ปุ่น คนจนเขานะ ไม่มีจะกิน ไม่มีบ้านอยู่ คนตกสำรวจ ไม่มีที่อยู่อาศัยนี้มันทุกข์มากนะ จะเข้าขบวนการของสาธารณสุขก็ไม่ได้ จะทำอะไรก็ไม่ได้ นี่ทุกข์มากเลย ขนาดเขาอยู่ในประเทศที่เจริญแล้วนะ !

นี่ก็เหมือนกัน ศาสนาเรานี่เป็นศาสนาสอนให้ถึงที่สิ้นสุดแห่งทุกข์... แล้วจะขนไปให้พ้นทุกข์ให้หมดเลย ใครๆ ก็ไม่ให้เกิดอีกเลย จะไปนิพพานกันหมดเลย มันเป็นไปได้หรือ ! มันอยู่ที่อำนาจวาสนาของคน... อำนาจวาสนาของคนมันไม่เหมือนกัน จริตนิสัยของคนไม่เหมือนกัน

ถึงที่สุดแล้วตรงนี้ผู้นำต้องวางอุเบกขา เราทำดีที่สุด ขบวนการที่ดีที่สุด ต้องการขับเคลื่อนให้มันดีที่สุด แล้วถ้าสิ่งใดที่มันตกสำรวจ สิ่งใดที่มันยอมรับไม่ได้ สิ่งนั้นมันก็เป็นเวรกรรมของเขา ถ้าบอกว่าทุกอย่างต้องเหมือนกันหมด.. ทุกอย่างต้องทำให้ได้หมดเลย..

ทำไมเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้วยังทอดอาลัยเลย ว่า “มันจะสอนได้อย่างไร.. มันจะเป็นไปได้ได้อย่างไร.. สิ่งนี้เขาจะต้องการได้อย่างไร” เพราะมันเป็นสิ่งที่ละเอียดเกินไปที่จะพูดออกมาเป็นรูปธรรม ! แล้วสิ่งที่เป็นรูปธรรมเห็นไหม สิ่งที่เป็นรูปธรรม คือสิ่งที่จับต้องได้ พิสูจน์ได้ ตรวจสอบได้ นี่สิ่งนี้เขาถึงจะเชื่อถือกัน

แล้วสิ่งที่ว่า นี่การเกิดและการตาย การที่มันมาอย่างเช่นจริตนิสัย นี่คู่อริจริตนิสัยนะ พ่อแม่ทุกคนจะปรึกษากันว่าลูกคนนั้นเป็นอย่างนั้น.. ลูกคนนี้เป็นอย่างนี้.. พ่อแม่เขาคลอตาม เขายังควบคุมลูกของเขาไม่ได้เลย แล้วสังคมนี้มันเป็นความเคารพศรัทธา

“นี่ใจมันถึงอยู่ที่คุณงามความดีของผู้นำไง !”

ถ้าผู้นำมีคุณงามความดี ใจความดีอันนี้แหละเขาหลงใจ ถ้าใจมันหลงใจ เห็นไหม ใจมันหลงใจ ใจมันยอมรับนับถือ นี่ละบารมี ! ถ้าบารมีเกิดขึ้นมาแล้ว มันจะเป็นผู้นำสังคมได้ ถ้ามีผู้นำสังคมได้แล้ว แล้วผู้นำที่ดีๆ นี่วางรากฐานให้สังคม ผู้นำสังคมที่ดี มันไม่มีโลกธรรมใจ โลกธรรม ๘ คือสิ่งที่เซ็ดหน้าชูตา สิ่งนั้นไม่มี ต้องแบกหามสังคมนี้ไป นี่ถึง

ที่สุดแล้ว ถ้าทำแล้วมันไม่ได้ขึ้นมา มันก็วางอุเบกขา ว่านี่มันกรรมของสัตว์.. กรรมของสัตว์เห็นไหม

นี่คือกรรม ! มันไม่มีอะไรจะบริหารจัดการได้ด้วยความสมหวัง !

“โลกนี้พร่องอยู่เป็นนิจ ! โลกนี้ขาดเงินอยู่อย่างนี้ !” ความเต็มของโลกนี้ไม่มี แต่หัวใจเราเต็มได้ ธรรมนี้เต็มได้ สัจธรรมนี้เต็มได้ เราถึงที่สุดแห่งทุกข์ได้ ถ้าหัวใจมันเต็มขึ้นมาได้ นี่จะเป็นประโยชน์กับเรา เห็นไหม

“หัวใจของเราสำคัญที่สุด” เราถึงต้องรักษาหัวใจของเรา เพราะหัวใจของเรามันสำคัญที่สุด เห็นไหม อาหารคือสังขาร.. อาหารคืออริยสัจ สัจจะที่เข้าสู่ใจนั้น มันควรจะสะอาดบริสุทธิ์

ฉะนั้นสิ่งที่สะอาดบริสุทธิ์ ผู้ที่ขึ้นมาได้ ผู้ที่บอกได้ก็ควรบอก บอกเพื่อประโยชน์นี้ ไม่ได้ทะเลาะกับใคร ! เอวัง